

Az Országos Erdészeti-Egyesület 1874-ik évi közgyűléséről.

Midőn folyó évi augusztus havában hosszú s türelmetlen várakozás után végre arról értesítettünk, miszerint egyletünk folyó évi rendes közgyűlése Kalocsán október-hó első napjaiban fog megtartatni, egyrészt azon reményünk teljesülésére számítottunk, hogy a mennyiben mult évben a nemzetközi kiállítás miatt vándorgyűlés nem tartathatott, számos tisztelt tagtársunkat s köztük nem egy barátunkat, a tordai emlékezetes gyűlésünk óta lefolyt majdnem két évi időköz után, viszontláthatjuk. Másrészt a gyűlésnek Haynald érsek vendégszerető s hazafias meghívása folytán Kalocsán való megtartása azon kecsegtető kilátást is nyújtotta, hogy a többek előtt az időben még ismeretlen alvidéki homokterületek befásítását a helyszinén tanulmányozhatván, ezen, hazánkra nézve oly nagy horderejű kérdés legsikeresebb megoldásának módjáról s feltételeiről az érseki birtok egy részét képező homokterületeken sikerült homokkötésekben, legközvetlenebb s legtanulmányosabb módon leend alkalmunk megismerkedni.

És habár sajnálattal kellett tapasztalnunk, hogy a kedvezőtlen időviszonyok számos várt szaktárs megjelenésének legyőzhetlen akadályt gördítettek útjába, s e részben táplált reményünk talán azért is, mert nem mindenik szaktársunk bírja az egyleti téren való működéshez szükséges hazafias buzgalmat, némileg meghiusult, mindazonáltal örömmel constatáljuk, hogy várakozásunk a második irányban nem csak hogy mindenben teljesült, de sőt inkább jóval felül is haladtatott.

Kalocsára a gyűlés programmja értelmében legnagyobbbrészt október-hó 4-én érkeztünk, s már a gőzhajózási állomásnál a legelső szívélyes fogadtatásban részesültünk. Kényelmes vendég-

szerető elszállásolásunk után érsek ur ő excellentiája megtisztelő meghívása folytán az érseki palotában diszebédre gyűltünk össze első közelebbi ismerkedésre, mely alkalommal a házigazda egyesületünkre s annak tisztelt elnökére mondott szellemdus üdvözlő felköszöntése általános lelkesedést keltett.

A diszebéd befejezése után a kalocsai tűzoltó egylet — mely mellékesen dicsérőleg említve, a város értelmisége s előbbkelő köreinek személyes részvtétre büszke lehet — mutatta be magát ügyesen eszközölt sikerült gyakorlattal, a papnőveldei kétemeletes épület fedelét választván gyakorlati helyül; mire az egyesületünk tiszteletére rendezett szini előadás is következett.

Az első gyűlés a helybeli casino fényesen diszitett termében október 5-én tartatott meg Keglevich Béla gr. elnökelete alatt, kinek érdekes, s az egyesület helyzetét minden irányban jellemző megnyitó beszédét lapunk jelen füzetének első cikkében már volt alkalmunk t. olvasóinkkal egész terjedelmében közölni.

A megnyitó beszéd kapcsában elnök ur által tett azon indítványok, miszerint az illető szakminiszteriumok, s egyáltalában a kormány a már régen elkészült erdőtörvényjavaslatnak az országgyűlés legközelebbi tárgysorozatába való felvételére, továbbá egy-egy erdészeti tanszéknek a budapesti és kolozsvári egyetemeken való rendszeresítésére felkéressenek, szükségességi s czélszerűségi tekinteteből egyhangu helyeslés mellett elfogadtattak.

Mielőtt a gyűlés a programm egyes pontjainak tárgyalásába beavatkozott, az évi számadások felülvizsgálatára, s a jövő évre szolgáló költségvetés megállapítására kiküldendő hármas bizottságba a kijelölésre fölkért elnök javaslata alapján egyhangulag Illés, Krivácsy és Ujházy tagtársak választattak.

A napirend első tárgyát az erdőadó ügye képezte. Bedő egyleti titkár hosszabb, s számadatokkal illusztrált beszédben fejtegette, miszerint az erdőadó kivetésénél alkalmazandó adókulcs megállapításánál a képviselőház azon határozatával, miszerint annak alapjául az utolsó hat év átlagos jövedelmét vessék, az erdőgazdaságnak, — a főrendiház ellenben, mely a fönnebbi 6 évi eredmény helyett a legutóbb lefolyt 20 év átlagos jövedelmét kívánta alapul vétetni, az ország pénzügyének s a többi adózó ágaknak méltányos és jogos követelményeit tévesztette szem előtt; miután a 6 évi átlagjövedelem alapján kiszámított adókulcs az ezen időszakban fennállott tulajdonosok faárak miatt okvetlenül az erdők tulterhelését vonná maga után, a 20 évi átlagjövedelem számításba vétele pedig ellenkezőleg tulcsekély, s a többi gazdasági ágakra nehezedő adóteherrel szemben az erdőket nem igazolható előnyben részesítő adót eredményezne. Előadó a középutat tartja a legbiztosabbnak, hogy t. i. az átlagjövedelem a lefolyt legközelebbi jobb és rosszabb hat—hat év, vagyis a legutolsó 12 év átlagos faáraiból az ugyanazon időben fennállott munkabérek átlagának levonása mellett számíttassék ki, s vétessék az adókulcs megállapításának alapjául, mely indítvány — miután ahoz az elnökön és előadón kívül még Prugberger, Mikó, Illés hozzá szóltak — egyhangulag oly értelemben el is fogadtatott, hogy e részben az igazgató választmány által a főrendi- és képviselőházhoz indokolt kérvény intéztesék.

Érdekes és tanulságos volt Wendl érseki erdőmesternek a napirendre kitűzött második tárgyról, az érseki uradalomban a futóhomokon eszközölt befásításokról, és ezen uradalom általános erdőgazdasági viszonyairól tartott, s helyszüke miatt csak jövő füzetünkben közölhető felolvasása.

A futóhomok befásításáról felmerült tárgyalás alkalmával Illés tagtársunk is az alföldi homok síkságról s annak befá-

sításáról személyes észleletei alapján értekezett. Meggyőződése szerint az illető erdészek tévtanokat terjesztettek, midőn az alföldet Sahara-féle homoktengernek hirdették, melyen fa nem is látható. Ellenkezőleg Kecskemét, Szeged, Szolnok, Szabadka s több más városok és helységek határaitban már 1000 holdra terjedő nyár- és ákáczerdőket találhatni legszebb növésben. A különféle vidékeken található 70—80 éves nyárjasok magukban véve is arról tanuskodnak, hogy az alföld homokterületeit már régibb időkben is befásítani igyekeztek, s nem is siker nélkül, de arról is, hogy a magyar nép még sem oly erdőpusztító, mint a milyennek általában elhireszteltetik s fenntartja, őrzi ezen kincsét, noha ezen erdők fanövekvési viszonyai már régen azok letaroltatását s felujtását követelik.

A folyó század második harmada elején már nagyobb lendületet vett a homokbefásítás, mi célra előszeretettel a gyorsnövéssü ákáczfát szemelték ki, melyek egyike-másika, mint p. a P.-Vacson levő 30 éves ákác állab holdanként 70 szabályól fatömeget tartalmaz.

El nem mulaszthatta végre értekező a bálványfát is szak-társainak nagyobb figyelmébe ajánlani, kemény szívós fája gyors növése, s az ákáczhoz hasonló elégülékenysége miatt, s főleg mert bűdös levelei miatt legelő marha azt nem bántja.

A napirend harmadik tárgyához, névleg az erdészeti kísérleti állomások ügyében Fekete tanár szólalt fel, örömmel üdvözlőlvén a kísérleti állomások eszméjét, melynek fejlesztésén a német mező- s erdőgazdáknak 1869-ben Bécsben tartott gyűlése óta Európa valamennyi állama közreműködik, s mely cél felé — mert elmaradni nem szabad — nekünk is haladnunk kell.

Indítványozza tehát, mondaná ki az erdészeti egyesület a kísérleti állomások szervezésének szükséges voltát, s azon meggyőződését, hogy ennek kivitele csak a kormány által létesít-

hető, továbbá kérje fel a földművelési s pénzügyi ministeriumot, hogy az erdészeti kísérlések ügyét tanulmány, s a mennyiben s mikor az ország pénzügyi viszonyai megengedendik, kivitel tárgyává tegye.

Ezen szakavatottan indokolt indítványt a közgyűlés Prugbergernek a kivitel mielőbbi megkezdését ajánló javaslatával együtt egyhangulag határozattá emelte.

A napirend negyedik tárgyát, vagyis az 1873. és 74. évi pénz- és hitelválságnak az erdőgazdaságra a termelés, szállítás és értékesítés szempontjából való befolyását illetőleg, miután Wagner Károly egyleti alelnök ur, ki e kérdés előadását elvállalta volt, a közgyűlésen való megjelenésben hivatalos érdekből megakadályoztatott, Bedő titkár terjesztett elő indokolt javaslatot, melynek alapján kimondatott, miszerint a kormányhoz felirat intéztessék, hogy azon vasutaknál, melyek árszabályainak megállapítására befolyással bír, igyekezzenek oda hatni, hogy a most megállapított szállítási díjak a fára nézve a fa természetének megfelelőleg méltányos mértékre szállittassanak le.

Ezzel az első ülés napirendje kilévén meritve, az indítványok következtek, melyek közt lényegesebbek voltak Illés azon indítványa, hogy a jövő közgyűlésre kitűzendő szakkérdések programja tüzetesb tanulmányozás s behatóbb megfontolás végett a tagokkal még ez ülésen hozassanak javaslatba; továbbá Bedő titkár indítványa, hogy az egyleti alapítványok lefizetése 10 frtos részletekben is engedtesse meg, minthogy ezen fizetés könnyítés folytán az alapítványi kötelezvények nagyobb számban fognának beváltatni.

Ezen indítványok is elfogadtattak, mire az ülés bezáratott.

Az egyesület tagjai délután 2 órára Haynald érsek ő excellentiájához voltak ebédre hiva az érseki palotába, hol a gazdag terítéket még gazdagabbá tevő vendégszerető hazafias

főpap, noha a közgyűlés tárgyalásán véletlen jött gyöngéldése miatt általános sajnálatra részt nem vehetett, oly kitűnően szívélyes háziúr volt, minők csak fennkölt szellemű férfiak lehetnek, s kinek ebéd alatt mondott bucsuzó köszöntése általános lelkesedésre is ragadott.

Az első pohárköszöntést az egyesület tisztelt elnöke mondotta a házigazdára, ekképen köszöntvén fel őt :

„Már tegnap, midőn t. háziurunk vendégszerető kapui megnyíltak előttünk, és vendégeket szívesen látó termeiben e gazdagon megrakott asztal körül letelepedtünk, ő kegyelmessége meleg szavakban üdvözölt bennünket, mondván azt, hogy szorgalmas, de szerény munkásai vagyunk e hazának.

És e részben igaza volt; mert törekvéseink a maguk meghatározott körében sokkal korlátozottabbak, mintsem más akár társadalmi, akár politikai működések, s mindenestre több subjectiv, mint objectiv megítélés alá esnek. De mindamellett, hogy nem bírjuk a magasan hullámzó szenvedély, a hevesebben nyilvánuló érzelmek nyelvét, mégis, azt hiszem, nem tévedek, úgy vettem észre, hogy első ittlétünk alatt is nagyobb élénkség, emelkedett hangulat nyilvánult körünkben. Megakarom fejteni e jelenség okát.

Feladatunk, mint erdészegylet, ugyanaz, mint más jó honpolgároké: hogy tehetségünk szerint, saját körünkben előmozdítsuk a haza jólétét, s épen azért nem kerülheti el figyelmünket, ha oly valamint tapasztalunk, mi minden hazafit, minden jó honpolgárt megnyugvással és emelkedettebb érzelmekkel tölt el.

Ezért tekintünk mi lelkesedéssel házigazdánk felé, ezért érezünk melegebben, ezért lüktet sebesebben vérünk, mert látjuk és tudjuk, hogy házigazdánk, kinek asztalánál a legmagyarabb vendégszeretben részeseülünk a legszélesebb értelemben, magas egyházi állásában nem feledi el, hogy magyar főúr, és mint ilyen, tudja és teljesíti kötelességét és nem habozik soha az amúgy is lassan haladó magyar cultura érdekében, legyen anyagi áldozattal, legyen személyes faradozásával, megtenni mindazt, a mi a jó magyarnak, a magyar nagy urnak kötelessége. (Zajos éljenzés.) Ezért érzünk iránta melegebben, ezért tekintünk felé lelkesülten, ezért emelem én társaim nevében is poharamat arra, hogy őt hazánk javára az Isten még sokáig éltesse“. (Hosszan tartó zajos éljenzés.)

Erre az érsek ezeket mondotta viszonzásul :

Nagy köszönettel tartozom azon megtisztelő szíveességért, melyben a magyar erdész-egylet elnöke és érdemdus tagjai engem részeltettek; bár jobban meg tudnám érdemelni azt, mint azt most megérdemeltem.

Én az önök megjelenése következtében némileg szintén erdészeti egyéniséggé váltam. Ma kétségkívül erdőkerülő voltam (Derűltég) oly értelemben, mint önöknek is vannak erdőkerülőik, kikben nincs nagy örömük.

Kerültem az erdőt, melyet önök tudományos megbeszélésük tárgyává tettek. Egy kis bajom akadályozott, hogy a közgyűlésben megjelenjek. De a ki így elkerültem az erdőt, önöknek szivessége által, kik ismét szerencsétettek megjelenésükkel, visszakerültem azon kedves körbe, melyben tegnap már oly jól éreztem magamat, s melyben örömmnek egy szívből eredt üdvözlő szózatban akartam kifejezést adni.

Ma ismét szölok önökhöz, tanusítva önök iránti hazafiai tiszteletemet és törekvéseik iránti elismerésemet. De a ki tegnap még számíthatam a mai nap örömeire, ma már nem számíthatók a holnapi nap élvezetére; épen azért, a ki tegnap szívesen üdvözöltet önöket, ma a bucsupoharat kényszerülök felelni.

Mit kívánjak én önöknek?

Azt kívánni, hogy hazafias érdeklődésük a nemzetgazdaszat egy nagyfontosságú tárgya iránt fennmaradjon, hogy buzgóságuk tovább is lelkesítse önöket, és vezérelje tovább a szép pályán nagy érdemek folytonos szerzésére, ezt tenni annyi volna, mint: az erdőbe fát hordani.

Felesleges dolgot nem teszek. Megóvja ezen érdeklődést és buzgóságot hazafias szellemük és minden nagy és nemes iránt lelkesülni tudó szolgálatkészségök. Kivánok tehát mást, kívánom azt, hogy sikerdus legyen mindaz, mit buzgóságuktól vezéreltetve tesznek, és hogy minden, mihez nyulnak, minden, minék szolgálnak, legyen: „erdő“. A szónyomozók szerint, akár az erdő szónak — erdő, eredő — származását tekintjük, akár pedig az erdő szóval rokon sanskrit „ard“, — mi annyit tesz, mint emelkedik, terjed, gyarapszik, — értelmét tekintjük, az erdő fogalma annak ellenkezőjét foglalja magában, a mi pang; magában foglalja a mozgásnak, s haladásnak, az emelkedésnek, a gyarapodásnak, a növekedésnek eszméjét. Legyen tehát minden, a mihez nyulnak, „erdő“, gyarapodjék gondosságuk, hazafias mőködésük, egyszerűségük hatása alatt.

Legyen egyéni jólétük, legyen családi boldogságuk, legyen gyermekeik keresztény és hazafias nevelése, legyen a haza szolgálatában álló működésük gyarapitva és boldogitva, és legyen így — mindig eredő, gyarapodó és növekvő e nemzetnek és hazának jóléte is. A t. erdészegylet elnöke és tagjai Istentől megáldva és minél több szolgálatot téve a hazának, boldogul éljenek.“

A háziur ezen lelkes és humoros beszédét követő s szünni nem akaró éljenzés elhangozása után a felköszöntések more patrio általánosakká lettek, melyek mindegyikének e helyeni kivétel nélküli feljegyzését lapunk tere nem engedi.

Az ebéd befejezése után az érsek által személyesen vezetettve, Kalocsa város jótékony és nevelő intézeteit szemléltük meg, melyek kivétel nélkül az általánosan tisztelt, s környezete által is szeretett főpap határt nem ismerő önzetlen bőkezűségének, s lelkes hazafiságának maradandó emlékei, valamint bölcs belátásának nemeslelkűsége és emberszeretetének is fényesen szóló tanui bizonyosságait képezik.

Legelőször az apácák által vezetett leányiskolát láttuk, mely egyszersmind árvaház is. A beosztás czélszerűsége, a lak-, ét- és háló osztályok tisztasága és csinja, és az általánosan uralkodó rend tekintetében mintaszerűnek mondhatjuk. Ezen intézetben, közel kétszáz egyén láttatik el.

Megnéztük azután a kórodát és az elaggott betegek ápolóját, ugyancsak az érsek alapítványát, mely intézetek elsejében szinte apácák által néhány évi fennállás óta 1300 betegnél több ápoltatott.

Végre a jezsuita collegiumot és a gymnasiumot kerestük fel, s a szerint, a mit már addig láttunk és tapasztaltunk, nem is várhattunk mást, mintsem hogy ezen intézeteknek berendezését, s az azokban való tisztaságot és rendet példaszerűnek találандjuk, mi részben legkevésbé sem csalódtunk. Legutóbb nevezett intézetben leginkább feltűntek a fiuk hálókamarái, egy-egy ágygyal, székkal és asztalkával felszerelve, s különös zárkészülékkel ellátva, egyáltalában a paedagogia legszigorubb és legczélszerűbb elveinek megfelelőleg berendezve.

Ezalatt alkonyodni kezdett, s minthogy e nap különös élvezeti sorozatát egy az ottani nőegylet által tiszteletünkre rendezett tombolával összekötött tánczvigalom volt befejezendő, siettünk Kalocsa bájos hölgyei körébe, miszerint, a mennyire vándorlásunk közepette lehetséges volt, külsőleg is a körülményeknek megfelelőleg átalakítva megjelenhessünk, tisztelegessünk, és aztán tánczoljunk.

Ez egyszer azonban — a programtól — a mennyiben a napot befejezni szándékoztunk, nagyon is eltértünk, mert a nap befejezése egész váratlanul viradó utódjának megkezdésévé vált, s hogy ez így történt, csak megfélekedésből történhetett — ám feleljenek ezért Kalocsa városának mindazon szeretetre méltó hölgyei — a kik ezt szépségük és kedveségük által okozták.

Másnap, azaz október-hó 6-án korán reggel hiány nélkül talpon talált tisztelt elnökünk, s készen, hogy az ez napra tervezett utunkat megkezdjük.

Hat óraker indultunk Kalocsáról a homokkötések s befásítások megtekintésére, utközben azonban Hajóson megállapodván, második köz- vagy zárgyűlésünket tartottuk, melynek tárgyai azonban rövid idő alatt befejeztettek. A számvizsgálatra kiküldött bizottság előadójának jelentése alapján számadást-tevőnek a rendes közgyűlési felmentés magadatott, s a jövő évi költségvetés, mely 7850 frt bevétel, ellenében 6290 frt kiadást tüntet ki, jóváhagyatott, felkértevéen egyttal Illés és Máday tagtársak a jegyzőkönyv hitelesítésére. A közgyűlés ülést igénylő tárgyalásai ilykép befejeztetvéen, folytattuk utunkat a csávoly-józsefházi érseki pusztá felé, megtekintendők a homokbefásításokat, melyekről már a megelőző napon Wendl erdömester felolvasásából sok érdekest hallottunk. Az érseki uradalomhoz tartozó homokterület mintegy 2600 holdra terjed, mely az érsek meghagyásából fokozatosan fog befásittatni, mi czélből mindenekelőtt 33 holdnyi terjedelmű faiskola alapítatott. A vetés az iskolákban, melyek $1\frac{1}{2}$ lábba rigoliroztattak, tavasszal történt $1\frac{1}{2}$ lábnyi távolságban ákácsmaggal, s e munkához legalkalmasabb időnek ápril-hó második fele találtatott.

A vetés után következő év őszén már kiültethetők a csemeték, s ki is ültettetett már 1867-óta 1732 holdra közel 40 millió, mire 93.000 frt költetett, míg a még befásítlan maradt 868 hold a következő három év tartama alatt fog befásítatni. Megkísértették ugyan az erdősítést más fanemekkel is, a siker azonban leginkább az ákác mellett szól. Ezen újonnan befásított területek 20 évi fordában kezeltetnek, tiszta jövedelem azonban azokból az igényelt nagymérvű ertési költségek miatt a második forda letelte előtt nem marad, s ekkor előleges számítások szerint holdanként 1 frt 89 krt teend. Kétséget nem szenved tehát, hogy a hazafias szellemű érsek a római költő „sic vos non vobis . . .” talánya értelmében működik, a miért neki a haza s az utókor hálás köszönetét biztonnyal meg nem tagadandja.

Saharát — hogy nem foguuk csávoly-józsefháza körül találni, — arra Illés tagtársunk felderítései folytán előre resignáltunk, s mégis bátran állíthatjuk, hogy arról, a mit hallottunk, oly embernek, a ki az alföldön nem járt, soha helyes képzelete sem lehet. Órákig haladtunk kocsin, de többet gyalog a beláthatlan területen, melynek csak is a földszinéről kiemelkedő, itt-ott közéjükben kivájt buczkák, s toronyszerű magaslatok adnak némi változatosságot.

Láttuk és dicsérő elismerésre méltóknak találtuk a már főnebb elősorolt szakértelemmel eszközölt összes munkákat, melyeknek sikere el nem tagadható, a mennyiben mintegy 2000 holdon gyönyörű fiatal ákáczerdők díszlenek, s imitt-amott természetesen csak mint néhány hüvelyknyi zsenge ültetőczők alig kandikálnak ki a homokból. De azt is láttuk, mikéint daczol a rakoncztalan homok sok esetben az ember szorgalmával, míg végre a cultura hódító hatalmának engedve, leköteti magát, s a növény életét csirájában kiölő futó természetét lassanként televényesedéssel s állandósággal váltja fel.

Délután 4 óra lett, midőn a megelőzöttek után kifáradva, de a látottak által minden tekintetben kielégítve, a többször nevezett pusztára érkeztünk, a hol annak derék bérlője Ertl János ur által szívélyesen fogadtattunk, s magyarosan megvendégeltettünk. A szabadban felállított s gyönyörűen feldiszített sátor-fedte hosszú asztalsoron mi sem hiányzott, a mi a jó kedv gerjesztésére, s a nem hiányzó étvágy teljes lecsillapítására szolgálhatott, s miután ez utóbbi az izletes étkek, s a nagy bográcsokban készült halászlé által kielégítettett, még egyszer, s ez uttal utoljára indult meg szabadban, annál szabadabban, a felköszöntések sora, melyekben tisztelt elnökünket Keglevichet, az érseki javak derék igazgatóját Schusztter kanonokot, vendégszerető gazdákat, s számos barátainkat éitettük.

Késő este végre távoznunk kellett Bajára, hogy másnap kora reggel, tanulságos tapasztalatainkkal gazdagabban, a Budapestre menő gőzhajóval tüzhelyeinkhez s szokott foglalkozásainkhoz visszatérjünk.

Jelen tudósításunkat befejezendők, nem mulaszthatjuk el, mindazon ügybuzgó hazánkfiaimnak, kik jelen közgyűlésünk alkalmával az Országos Erdészeti-Egyesület, ennek működő tagjai, s illetőleg a hazai erdőgazdaság irányában meleg és elismerésre méltó élénk érdekeltségüknek bizonyítványát adták, köszönetünket kifejezni, s egyuttal szaktársainkat is komolyan emlékeztetni és serkenteni arra, hogy szakunk érdekeit, az egylet által nyújtott működési tér utján, minél gyakrabban és minél buzgóbban szolgálni a leghazafiasabb polgári és szakbeli kötelességek közé tartozik. B.